

A.O. Kohut

Abstract. *The article defines and substantiates the components, criteria and indicators of readiness of the future teachers to organize the individual work of primary school pupils. The solution of the stated problem is solved as a result of the disclosure of the motivational-value, cognitive-research, activity-creative, reflexivity-evaluation components. For each component, criteria and indicators of the future teachers' readiness for organization of individual work of junior pupils are defined.*

Keywords: *professional training, components, criteria, indicators of readiness, individual work of pupils.*

УДК 378.4:631.3(043.3)

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРІВ-МЕХАНІКІВ В АГРАРНОМУ
ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ: СИСТЕМНИЙ ПІДХІД**

О.Б. КОШУК, кандидат педагогічних наук, докторант кафедри соціальної педагогіки та інформаційних технологій в освіті

E-mail: woodstell@gmail.com

Анотація. *У статті аналізується педагогічний процес як система професійної підготовки інженерів-механіків в аграрному вищому навчальному закладі. Конкретизовано, що педагогічний процес слід розглядати як вмотивовану, доцільно організовану та змістово насичену систему взаємодії суб'єктів та об'єктів навчально-виховного процесу щодо підготовки студентів до професійної діяльності й суспільного життя. За результатами структурно-функціонального аналізу підсистем сучасного педагогічного процесу аграрного вищого навчального закладу виокремлено такі напрями модернізації підготовки інженерів-механіків: компетентнісна спрямованість змісту агроінженерної освіти; педагогічно доцільне застосування комплексу засобів навчання; вибір методів і форм навчання, адекватних моделі сучасного інженера-аграрника; цілеспрямований розвиток професійних якостей майбутніх інженерів засобами інтерактивних технологій; використання системи методів контролю результатів компетентнісно орієнтованої підготовки фахівців агроінженерії; розвиток культури педагогічної взаємодії суб'єктів педагогічного процесу.*

Ключові слова: *система, педагогічний процес, компетентнісний підхід, напрями модернізації, професійна підготовка, інженер-механік, аграрний вищий навчальний заклад.*

Актуальність (Introduction). Усталена роками нині існуюча вітчизняна лекційно-семінарська система підготовки фахівців в аграрних вищих навчальних закладах (ВНЗ) реалізує можливості репродуктивного навчання, забезпечує оволодіння студентами професійними знаннями, уміннями й навичками достатнього рівня, вимагає порівняно простої, відпрацьованої роками методики навчання. Проте така організація оволодіння студентами професійною діяльністю має суттєві недоліки, зокрема: більш інтуїтивне, ніж науково обгрунтоване застосування засобів навчання; неузгоджена навчальна інформація з різних навчальних дисциплін ускладнює її систематизацію студентами, утруднює формування цілісної картини світу; низька диференційованість (а звідси, й індивідуалізація) змісту освіти, орієнтування науково-педагогічних працівників на «середнього студента»; оволодіння знаннями, переважно, має інформацій-

но-репродуктивний характер, за якого студенти «... заклопотані тим, як без особливих труднощів дістати позитивні оцінки, оскільки увесь величезний обсяг навчального матеріалу вивчити й утримати в пам'яті неможливо» [8, с. 63].

Все вищевказане переконує, що існуючий педагогічний процес не забезпечує адекватності між реальною професійною діяльністю випускників вищого навчального закладу, зокрема інженерів-аграрників та навчально-пізнавальною діяльністю студента, що і детермінує проблему науково обгрунтованої модернізації складових їх професійної підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (Analysis of recent researches and publications). Професійною підготовкою фахівців у вищій школі переймалася чимала кількість вітчизняних науковців. Ці проблеми висвітлено в працях С. Амеліної, С. Гончаренка, Н. Брюханової, О. Васюк, В. Лугового, О. Коваленко, Н. Ничкало, С. Ніколаєнка, В. Радкевич, В. Майбороди, С. Сисоєвої, І. Прокопенко. Теоретико-методичні засади удосконалення професійної підготовки інженерів обгрунтовано в працях І. Бендери, І. Буцика, А. Дьоміна, О. Дьоміна, М. Лазарева, П. Лузана, В. Манька, Ю. Нагірного, О. Романовського та ін. Теоретичні аспекти побудови педагогічних систем розробляли: Ю. Бабанський, В. Беспалько, В. Краєвський, В. Загвязинський, Н. Кузьміна, В. Сластьонін та ін.

Слід зазначити, що накопичений потенціал наукових результатів щодо перебудови сучасного педагогічного процесу у ВНЗ, (зокрема аграрних) свідчить про необхідність системної перебудови, модернізації професійної підготовки інженерів на засадах ідей сучасної освітньої методології – компетентнісного підходу.

Мета (Purpose) дослідження: за результатами структурно-функціонального аналізу підсистем педагогічного процесу виділити провідні напрями модернізації професійної підготовки інженерів-механіків в аграрному ВНЗ.

Методи (Methods). У процесі дослідження застосовано комплекс теоретичних (аналіз, синтез, конкретизація, узагальнення) методів для уточнення та визначення напрямів компетентнісної спрямованості змісту агроінженерної освіти та емпіричних (спостереження, бесіда, анкетування) для визначення та конкретизації основних напрямів модернізації професійної підготовки інженерів з механізації сільського господарства.

Результати (Results). Педагогічний процес є центральною категорією педагогіки, яка у відповідній літературі має багато трактувань. Варто відмітити, що поряд з категорією «педагогічний процес», у педагогічній літературі у широкому вжитку такі поняття, як: «навчальний процес», «виховний процес», «освітній процес», «професійна підготовка». Під педагогічним процесом розуміємо вмотивовану, доцільно організовану та змістово насичену систему взаємодії суб'єктів та об'єктів навчально-виховного процесу щодо підготовки студентів до професійної діяльності й суспільного життя. У свою чергу, професійну підготовку тлумачимо як процес здобуття кваліфікації за відповідною спеціальністю. Це говорить, насамперед, про те, що поняття «педагогічний процес у вищому навчальному закладі» і «професійна підготовка фахівців» близькі за значенням і можуть використовуватися в дослідженні як синонімічні.

Педагогічний процес у вищому навчальному закладі багатоаспектне явище, для якого характерні численні підсистеми, які об'єднані між собою різними типами зв'язків. Насамперед, складовими цілісного педагогічного процесу є процеси навчання, виховання й розвитку. Ці процеси підпорядковані загальній і єдиній меті: всебічний, гармонійний і цілісний розвиток особистості майбутнього фахівця-аграрника. Зауважимо, що поняття цілісності педагогічної системи пов'язане як з повнотою її складників, так і з виконанням кожним з них належної функції.

За результатами теоретичного пошуку до основних структурних елементів педа-

гогічного процесу як системи відносимо такі компоненти: мету (для чого здійснюється педагогічний процес?); діяльність педагога (хто організує педагогічний процес?); діяльність студента (хто є об'єктом педагогічного процесу?); зміст (чому навчати-виховувати, що розвивати?); методи навчання і виховання (якими способами маємо досягти поставлених цілей?); форми навчання і виховання (де, коли, як і скільки часу має здійснюватися педагогічна взаємодія?); засоби навчання і виховання (за допомогою яких предметів середовища чи предметних ситуацій маємо здійснювати педагогічну взаємодію?); контроль результатів у поєднанні з самоконтролем (обов'язковий елемент будь-якої діяльності).

Не важко помітити, що відсутність будь-якого елемента в наведеній структурі порушує цілісність педагогічного процесу й унеможлиблює здійснення навчально-виховної діяльності. Варто вказати й на те, що визначена мета є відправним моментом, який зумовлює функціонування педагогічного процесу як системи, яка є сукупністю структурних елементів органічно поєднаних між собою.

Педагогічний процес є новим якісним утворенням, в якому всі складові підпорядковуються єдиній меті. Складна діалектика відносин у середині педагогічного процесу полягає в єдності й самостійності процесів, що його утворюють; у цілісності й супідрядності підсистем, що входять до нього; в наявності загального і збереженні специфічного. Кожен елемент (підсистема) структури педагогічного процесу займає певну позицію та виконує визначені функції, що мають задовольняти потреби системи з урахуванням її цілісності та взаємодії із зовнішнім середовищем. Тому постає необхідність у визначенні функцій, завдань, ролей, призначень складових досліджуваної структури в досягненні сучасних цілей підготовки фахівців, зокрема, інженерів-аграрників. Необхідність структурно-функціонального аналізу підсистем педагогічного процесу підготовки інженерів агропромислового виробництва визначається й даними емпіричного дослідження: за результатами наших констатувальних досліджень, ідеї компетентнісної парадигми поки що недостатньо враховуються при виборі методів, форм та засобів навчання, організації самостійної роботи студентів, відборі та структуруванні змісту освіти тощо.

Підсистема методів навчання займає одне з домінантних положень в загальній структурі педагогічного процесу. Зауважимо, що в даному випадку ми окремо не розглядаємо методи виховання. Виховний і розвивальний характер навчання є загальноновизнаною закономірністю дидактики вищої школи.

Для обґрунтування педагогічної системи, оптимізації способів навчальної роботи важливо знати загальнопедагогічні функції (призначення) методів навчання, їх можливості у реалізації цілей і завдань цілеспрямованого формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства. Коротко їх схарактеризуємо.

Освітня (або навчальна) функція є основною, що передбачає застосування таких прийомів керування навчально-пізнавальною діяльністю студентів, які б сприяли успішному оволодінню майбутніми інженерами системою знань, умінь і навичок, формуванню в них наукових переконань, цінностей, досвіду, відповідальності, здатностей успішно здійснювати професійну діяльність.

Виховна функція є невідривною від освітньої. Вивчення і глибоке засвоєння системи знань на основі застосування різноманітних методів навчання сприяє формуванню наукового світогляду, моральних, трудових, естетичних якостей, відповідного ставлення до процесу навчання.

Розвивальна функція притаманна усім методам навчання: пояснювально-ілюстративним, репродуктивним, проблемним. При цьому розвиток у навчанні доцільно розглядати як послідовний перехід того, хто навчається, на більш високі ступені

активності і самостійності у розв'язанні пізнавальних завдань.

Мотиваційна функція методів полягає в тому, що вони цілеспрямовано формують потреби і мотиви навчання студентів, збуджують в них інтерес до засвоєння знань, стимулюють наполегливу працю щодо оволодіння складною інженерною діяльністю.

Контрольно-корекційна функція має забезпечувати успішне здійснення всіх інших функцій методів навчання. Справедливо, на нашу думку, В. Онищук вказує: «Не знаючи, як здійснюється та чи інша функція, неможливо правильно коригувати методи навчання й керувати педагогічним процесом» [8, с. 10].

Підсистема змісту освіти, як і підсистема методів навчання, відіграє вкрай важливу роль у підготовці фахівців вищою школою. Зміст освіти розуміємо як педагогічно адаптовану систему знань, способів діяльності інтелектуального та практичного характеру, досвіду творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до світу, засвоєння якої забезпечує розвиток особистості. Отже, зміст освіти відповідає на основне запитання дидактики «чого навчати?» та визначає характерні пріоритети педагогічного процесу.

Відомий дидакт В. Краєвський у своїх дослідженнях відмічав, що зміст освіти можна визначати як педагогічну модель соціального замовлення, яке спрямоване до освіти [4]. Розглядаючи зміст освіти як систему, вчений слушно виділяє декілька функціональних рівнів його формування, зокрема: а) на рівні загального теоретичного уявлення зміст освіти охоплює склад, структуру (зв'язки між елементами) і функції конкретного соціального досвіду, що передається підростаючим поколінням; б) на рівні навчальної дисципліни зміст навчальної дисципліни набуває більшої конкретизації; тут визначаються склад і структура змісту, які специфічні для кожної дисципліни, і поряд з тим співвідносяться із загальним теоретичним уявленням; в) на рівні навчального матеріалу визначають конкретні елементи складу змісту освіти (знання, уміння, навички), що містяться у підручниках, навчальних посібниках і входять до змісту навчання даної навчальної дисципліни; г) на рівні педагогічної діяльності зміст освіти реально включається до процесу навчання; д) на рівні структури особистості зміст освіти характеризується тими знаннями, уміннями і навичками, якими оволодів той, хто навчається.

Варто погодитися з ученими у тому, що ні принципи, ні методи та прийоми навчання не можуть забезпечити умови для ґрунтового оволодіння навчальним матеріалом, якщо процесу навчання не надати відповідних організаційних форм. Для ефективного оволодіння знаннями, уміннями та навичками важливо не лише правильно відібрати зміст освіти, застосовувати найбільш оптимальні способи навчальної роботи, а й враховувати зовнішній аспект дидактичного процесу – тривалість безперервного викладу матеріалу студентам, їх індивідуальні властивості, кількісний склад тощо. В ієрархії складових системи педагогічного процесу дещо нижче методів і змісту освіти знаходиться підсистема форм організації навчання.

Слід погодитися з Б. Лихачовим у тому, що лише різноманіття форм навчання забезпечує системне оволодіння навчальною дисципліною, формує не лише знання та уміння, а й здатності творчої діяльності, емоційно-ціннісне ставлення тих, хто навчається, до світу [6].

Форма відображає систему стійких зв'язків ланок, циклів і етапів навчання та конструктивно реалізується у продуктивній педагогічній взаємодії викладача та студентів. При цьому учені виділяють такі функції форм організації навчання [6; 2]: навчально-освітню, виховну, організаційну, психологічну, розвивальну, інтеграційно-диференційовану, комплексну й координаційну, стимулювальну, функцію систематизації і структурування.

Через те, що методи і форми організації навчання тісно пов'язані, то й деякі функції цих підсистем педагогічного процесу є аналогічними. Мова про навчально-освітню, виховну, розвивальну та стимулювальну (мотиваційну) функції. Зважаючи на цей факт, зупинимо свою увагу лише на особливих функціях цієї підсистеми.

Організаційна функція форм навчання полягає у необхідності чіткого планування та координації усіх етапів процесу оволодіння знаннями – від подання навчального матеріалу студентам до контролю їх навчальних досягнень.

Психологічна функція полягає у виробленні у студентів певного діяльнісного біоритму, звички працювати в один і той же час. Особливо важливо враховувати психологічні аспекти занять у роботі зі студентами перших курсів, коли необхідно адаптувати їх до нових форм навчально-пізнавальної діяльності, відійти від «шкільних» стереотипів. Індивідуальні, групові, масові форми організації навчального процесу забезпечують спільну та індивідуальну діяльність студентів, виконуючи тим самим *інтеграційно-диференційовану функцію*.

Не менш важливою функцією форм організації навчання є *функція систематизації і структурування*. Саме ця функція вимагає поділу матеріалу навчальної дисципліни на частини (модулі, блоки) і теми. Крім того, навчальний матеріал, має бути так структурований, щоб у результаті його засвоєння у студентів була сформована система знань з даного курсу.

По відношенню одна до одної форми навчання здатні виконувати комплексну й координаційну функції [5]. Для підвищення ефективності засвоєння знань студентами, на основі базової форми навчання можуть бути використані складові частини інших форм. Наприклад, при вивченні теми «Машини для сівби і садіння» (курс «Сільськогосподарські машини») одна форма, наприклад, лекція, може виконувати роль основної, базової, провідної по відношенню до інших – семінарів, практичних занять тощо, які дозволяють подати додатковий або допоміжний матеріал.

Для ефективного виконання поставлених завдань щодо навчання, розвитку і виховання майбутніх фахівців використовують матеріальні і ідеальні об'єкти, «посередники», «інструменти», за допомогою яких збільшується обсяг засвоєної студентами чи учнями інформації, оптимізується педагогічний процес, підвищується його якість [1]. Для позначення цих об'єктів у педагогіці використовується поняття «засоби навчання».

Досить змістовно, ёмко і практикоорієнтовано визначає засіб навчання І. Малафійк [7, с. 250]: «Елемент дидактичної системи, який відповідає на запитання “ Чим, за допомогою чого вчити ? ” допомагає вчителю виділити і продемонструвати учням для засвоєння предмет вивчення, і є засобом навчання». Фактично, в узагальненому вигляді сказане презентує основне призначення засобів навчання.

Натомість варто відмітити, що вказані функції засобів навчання залишаються лише задекларованими, якщо в системі педагогічного процесу не набуде дієвості та ефективності інша не менш важлива складова – підсистема педагогічної діяльності викладача.

Насамперед зазначимо, що під педагогічною діяльністю викладача розуміємо діяльність, спрямовану на підготовку висококваліфікованого спеціаліста, здатного знайти своє місце на ринку праці, активно включитися у політичну, суспільну, культурну та інші сфери життя суспільства [3]. Педагогічна діяльність, особистість викладача, його здібності, обдарованість, талант, їх виявлення давно стали об'єктом психолого-педагогічних досліджень. Проте особливості, зміст, структура, функції педагогічної діяльності викладача залишаються поки що малодослідженими у педагогіці вищої школи.

Зокрема, вкрай важливою особливістю педагогічної діяльності викладача є її

поліфункціональність. Викладач одночасно виконує декілька функцій: власне викладача, вихователя, дослідника, методиста, менеджера тощо. Основні види цієї діяльності: лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття, консультації, заліки, екзамени, керівництво курсовим і дипломним проектуванням, практикою та науково-дослідною роботою студентів, тощо.

Методична діяльність тісно пов'язана з навчальною діяльністю викладача і передбачає розроблення ним навчально-методичного забезпечення (підготовка до занять, розроблення і підготовка до видання конспектів лекцій збірників, навчальних посібників, вивчення передового педагогічного досвіду, складання методичних розробок тощо).

Дослідницька діяльність полягає у здійсненні власних наукових досліджень, аналізі наукового досвіду, підготовці та виданні наукових статей, монографій, виступах на науково-практичних конференціях з доповідями, керівництві аспірантами і докторантами тощо.

Вкрай важливою у діяльності викладача є організаційно-методична робота: організація профорієнтаційних заходів щодо залучення вступників до вищого навчального закладу, робота в приймальних комісіях, підготовка конференцій, семінарів, матеріалів для рад різних рівнів тощо.

Виховна діяльність викладача здійснюється як під час навчальних занять, так і в позааудиторний час. Це, насамперед, кураторська робота, організація та проведення різноманітних виховних заходів: екскурсій, круглих столів, брейнрингів, концертів, творчих вечорів, бесід і т. ін.

Розглянуті напрями діяльності викладача вищого навчального закладу є тими основними функціями, що в єдності мають забезпечувати високі рівні його готовності реалізовувати ідеї компетентнісної концепції. Водночас виконання цілей і завдань педагогічної діяльності позитивно корелює з продуктивною навчально-пізнавальною діяльністю (учінням) студентів. Зупинимось на основних особливостях, формах, видах, рівнях та сучасних завданнях навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Доцільно відмітити, що поняття «навчально-пізнавальна діяльність студента» є інтегрованим, бо учіння поєднує у своєму змісті навчальну, науково-дослідну, навчально-професійну, спортивно-оздоровчу, художню, громадсько-політичну, побутову та інші види діяльності студентів.

Нарешті, варто підкреслити, що будь-яка діяльність у своїй структурі повинна мати контрольний складник. Узвичаєно під контролем розуміють виявлення, вимір і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається. Саму ж процедуру виявлення та виміру називають перевіркою. Перевірка є складовою частиною контролю. Крім перевірки, контроль містить у собі оцінювання (як процес) і оцінку (як результат) перевірки і облік, тобто фіксацію результатів вимірювання за допомогою балів, оцінок, рейтингу. Зазвичай, виділяють такі основні функції контролю:

Контролююча функція передбачає визначення рівня досягнень окремого студента (групи) на конкретному етапі оволодіння дисципліною з метою з'ясування його ставлення до навчання, наполегливості та плідності самостійної роботи.

Навчальна функція зумовлює таку організацію оцінювання навчальних досягнень студентів, коли його проведення сприяє повторенню, розширенню та поглибленню сформованих понять та уявлень.

Розвивальна функція детермінує розвиток уваги, пам'яті, мислення, уяви, інтересів, пізнавальних потреб, активності, мовленнєвої культури студентів;

Діагностико-коригуюча функція допомагає з'ясувати причини труднощів, які виникають у студентів під час навчання, виявити прогалини у знаннях і вміннях та ко-

ригувати їх діяльність, спрямовану на усунення недоліків.

Стимулюючо-мотиваційна функція контролю стимулює поліпшення результатів, створює атмосферу здорової конкуренції, формує мотивацію учіння студентів.

Виховна функція передбачає формування характеру, вміння відповідально і зосереджено працювати, застосовувати прийоми самооцінювання, привчає студента до систематичної навчально-пізнавальної діяльності, наполегливості в подоланні труднощів оволодіння інженерним фахом тощо.

Варто зазначити, що для виконання вказаних функцій контроль має бути систематичним, освітнім, діагностичним, виховним, розвивальним, керованим, оцінювальним, всебічним, об'єктивним, неупередженим, відкритим. Крім того, в діагностичному арсеналі викладача мають бути методики оцінювання рівня сформованості професійної компетентності, яких вже вкрай потребує педагогічна практика.

Висновки і перспективи (Discussions). Отже, вивести нинішній інертний, консервативний педагогічний процес аграрного ВНЗ із стану рівноваги можна системно перебудувавши, вдосконаливши усі його складові, орієнтуючись на ідеї компетентнісної концепції за такими напрямками: компетентнісна спрямованість змісту агроінженерної освіти; педагогічно доцільне застосування комплексу засобів навчання; вибір методів і форм навчання, адекватних моделі сучасного інженера-аграрника; цілеспрямований розвиток професійних якостей майбутніх інженерів засобами інтерактивних технологій; використання системи методів контролю результатів компетентнісно орієнтованої підготовки фахівців агроінженерії; розвиток культури педагогічної взаємодії суб'єктів педагогічного процесу.

У подальших наукових розвідках обґрунтуємо педагогічну систему цілеспрямованого формування професійної компетентності майбутніх інженерів з механізації сільського господарства.

Список використаних джерел

1. Жуков Г. Н. Основы педагогических знаний мастера производственного обучения : учебное пособие / Г. Н. Жуков. – М. : Изд. отдел НОУ ИСОМ, 2005. – 248 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка: підручник / І. В. Зайченко. – 3-тє видання, перероблене та доповнене – К.: Видавництво Ліра-К, 2016. – 608 с.
3. Зязюн І.А. Краса педагогічної дії: Навч. посібник для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навчальних закладів / І.А. Зязюн, Г.М. Сагач. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
4. Краевский В.В. Методология педагогики: новый этап : учебное пособие для студентов высших учебных заведений / В.В. Краевский, Е.В. Бережнова. – 2-е изд. - М.: Издательский центр "Академия", 2008. – 400 с.
5. Краевский В.В. Основы обучения: дидактика и методика: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. Заведений / В.В. Краевский, А.В. Хуторской. – 2-е изд., стер. – М.: Издательский центр "Академия", 2008. – 352 с.
6. Лихачев Б.Т. Педагогика. Курс лекций: Учеб. пособие для студентов пед. учебн. заведений и слушателей ИПК и ФПК. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Юрайт, 1999. – 523 с.
7. Малафійк І.В. Дидактика: Навчальний посібник / І.В. Малафійк. – К.: Кондор, 2005. – 398 с.
8. Функції і структура методів навчання. В.О. Онищук, Л.П. Тимчишин, І.Т. Федоренко та інші: За ред. В.О. Онищука. – К.: Рад. школа, 1979. – 159 с.

References

1. Zhukov G. N. (2005). Osnovy pedagogicheskikh znaniy mastera proizvodstvennogo obucheniya [Basics of pedagogical knowledge of the master of industrial training]. NOU ISOM, 248.
2. Zaichenko I.V. (2016). Pedagogika [Pedagogy]. Vydavnytstvo Lira, 608.
3. Ziazun I.A. (1997). Krasa pedahohichnoi dii [The beauty of pedagogical action]. Ukrainsko-finskyi instytut menedzhmentu i biznesu, 302.
4. Kraevskiy V.V. (2008). Metodologiya pedagogiki: novyy etap [Methodology of pedagogy: a new stage]. Izdatel'skiy tsentr "Akademiya", 400.
5. Kraevskiy V.V. (2008). Osnovy obucheniya: didaktika i metodika [Fundamentals of teaching: didactics and methodology]. Izdatel'skiy tsentr "Akademiya", 352.
6. Likhachev B.T. (1999). Pedagogika. Kurs lektsiy [Pedagogy. Lecture course]. Yurayt, 523.
7. Malafii I.V. (2005). Dydaktyka [Didactics]. Navchalnyi posibnyk Kondor, 398.
8. Onyshchuk V.O., Tymchyshyn L.P., Fedorenko I.T. (1979). Funktsii i struktura metodiv navchannia [Functions and structure of teaching methods]. Rad. shkola, 159.

МОДЕРНИЗАЦИЯ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ АГРАРНОГО ПРОИЗВОДСТВА: СИСТЕМНЫЙ ПОДХОД

А. Б. Кошук

Аннотация. В статье анализируется педагогический процесс как система профессиональной подготовки инженеров-механиков в аграрном вузе. Конкретизировано, что педагогический процесс следует рассматривать как мотивированное, целесообразно организованную и содержательно насыщенную систему взаимодействия субъектов и объектов учебно-воспитательного процесса по подготовке студентов к профессиональной деятельности и общественной жизни. К основным структурным элементам педагогического процесса как системы отнесены: цель (для чего осуществляется педагогический процесс?); деятельность педагога (кто организует педагогический процесс?); деятельность студента (кто есть объектом педагогического процесса?); содержание (чему учить-воспитывать?); методы обучения и воспитания (какими способами должны достигать поставленных целей?) формы обучения и воспитания (где, когда, как и сколько времени должно осуществляться педагогическое взаимодействие?); средства обучения и воспитания (с помощью каких предметов или предметных ситуаций должны осуществлять педагогическое взаимодействие?); контроль результатов в сочетании с самоконтролем (обязательный элемент любой деятельности). По результатам структурно-функционального анализа подсистем современного педагогического процесса аграрного вуза выделены следующие направления модернизации подготовки инженеров-механиков: компетентностное направление агроинженерного образования; педагогически целесообразное применение комплекса средств обучения; выбор методов и форм обучения, адекватных модели современного инженера-агрария; целенаправленное развитие профессиональных качеств будущих инженеров средствами интерактивных технологий; использование системы методов контроля результатов компетентно ориентированной подготовки специалистов; развитие культуры педагогического взаимодействия субъектов педагогического процесса.

Ключевые слова: система, педагогический процесс, компетентностный подход, направления модернизации, профессиональная подготовка, инженер-механик, аграрный вуз.

MODERNIZATION OF TRAINING OF FUTURE ENGINEERS OF AGRARIAN

PRODUCTION: SYSTEM APPROACH

A. B. Koshuk

Annotation. In article pedagogical process as the system of vocational training of mechanical engineers in agrarian higher education institution is analyzed. It is concretized that pedagogical process should be considered as motivated, expediently organized and substantially saturated system of interaction of subjects and objects of teaching and educational process on training of students for professional activity and public life. As systems are carried to the basic structural elements of pedagogical process: the purposes (for what pedagogical process is carried out?); activity of the teacher (who will organize pedagogical process?); activity of the student (who is object of pedagogical process?); contents (to what to learn and to bring up?); methods of training and education (in what ways have to achieve goals?) form of education and education (where when, as well as pedagogical interaction what is the time has to be carried out?); the tutorial and education (by means of what objects or subject situations have to carry out pedagogical interaction?); control of results in combination with self-checking (an obligatory element of any activity).

By results of the structurally functional analysis of subsystems of modern pedagogical process of agrarian higher education institution the following directions of modernization of training of mechanical engineers are allocated: competence-based direction of agroengineering education; pedagogically expedient application of a complex of tutorials; choice of methods and forms of education, adequate models of the modern engineer landowner; purposeful development of professional qualities of future engineers by means of interactive technologies; use of system of control methods of results of competently focused training of specialists; cultural development of pedagogical interaction of subjects of pedagogical process.

Key words: system, pedagogical process, competence-based approach, directions of modernization, vocational training, mechanical engineer, agrarian higher education institution.

UDC378.147 + 372.881.1

CONCEPTUAL FRAMEWORK OF FOREIGN LANGUAGES DIVERSIFICATION IN UKRAINE

M. KRYVYCH, PhD in Pedagogic, professor assistant

National Academy of the Security Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine

E-mail: krasina_m74@ukr.net

S. ZAHORULKO

National Academy of the Security Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine

E-mail: szagorulko@ukr.net

Abstract. The paper presents the concept of the notion "diversification"; the process of foreign languages education diversification in Ukraine has been proven theoretically, the structure, purposes and principles of the Ukrainian foreign language education have been determined. Diversification is one of the ways straight forwarded at higher education system reform in Ukraine. As a contemporary educational paradigm, it is a model which is focused at the individuality, and at forming relevant competences; characterizes increasing level of flexibility of the educational system, its ability to fast adjustment. Diversification has become the main perspective in the sphere of foreign language education, and is imple-